3.6.1

विगतेषु वर्षेषु पञ्चसु विद्यार्थिषु सामाजिक क्षेत्रे संवेदनस्वभावविकासाय दात्राणां सङ्गोपाङ्गविकासाय छात्राणां च प्रातिवेशिक समुदाये अनुष्ठिताः विविध कार्यक्रमाः।

1. **समाजस्य-कल्याणाय विविधसांस्कृतिकक्षेत्रेषु जागरूकता-सम्पादनाय सन्ति विश्वविद्यालयस्यसम्बद्धः अनेके महाविद्यालयाः -** समाजस्य विविधक्षेत्रेषु विविधाम् – आवश्यकतानां परिपूर्तये सामाजिकक्षेत्रे जनजागरणाय- उत्कर्षाय च विश्वविद्याालयोऽयं सर्वदा सततं प्रयतते।विद्यार्थिषु सामाजिक भावनायाः विकसे,छात्राणां व्यक्तित्वस्य उन्नयनाय अनेकान् पूर्वकान् कार्यक्रमान् विश्वविद्यालयः महाविद्यालय समायोजतः।

यथाः-

बालानां कृते त क्रीडाप्रशिक्षणं ।

विगततवर्षेक्यः महाविद्यालयेषु बहुषु कन्दुकक्रीडास्पर्धाः ।
(क्रिकेटप्रतियोगिताः) कार्यक्रमाः आयोजिताः भवन्ति। तेषु एकः अत्यन्तः प्रसिद्धः कार्यक्रमाः संस्कृतभाषामाध्यमेन सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालये प्रसाणं कृतमासीत् ।अस्य कार्यक्रमस्य प्रधानमन्त्रिणः।-
स्वयं नरेन्द्रमोदीमहोदयेन 'मन की बात ' इति कार्यक्रमे अस्य सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयस्य सम्बद्धः यः महाविद्यालयः शास्त्रार्थमहाविद्यालयः,तस्य कार्यक्रमस्य भूरिशः प्रशंसा कृता वर्तते ।।

2. **संस्कृत – सम्भाषणशिविरस्य आयोजनं ॥**

विश्वविद्यालयस्य छात्राः अध्यापकाश्र्य सस्कृतभाषाशिविराणि सर्वत्र समायोजयन्ति।

तेन समाजेन सह विश्वविद्यालयस्य सहभागिता भवति ।।

अथ च सामाजिकं हितं,सनातनसंस्कृतेः हितञ्च अभिलषति।

सामाजिकाः जनाः अपि सरलसंस्कृतेन व्यवहरतुं सक्षमोः भवन्ति ।।

3. सांस्कृतिक –शोभायात्राः ॥

अयं विश्वविद्यालयः भारतीयायाः संस्कृतेः संवर्धनाय,संरक्षणाय,समाजस्य जागरणाय च अनेकाः शोभायात्राः आयोजयति।

यथा परिसरे विद्यमानायाः वाग्देव्याः शोभायात्रा प्रतिवर्ष नवरात्रपर्वणि आयोजिता भवन्ति।

अथ च परिसरे विद्यमानेषु पञ्चदेवमन्दिरेषु प्रतिमासं सस्कृतेः संरक्षणाय संवर्धनाय च सामाजिककार्यक्रमाः शोभायात्रामाध्यमेन आयोजिता भवन्ति।

तेन समाजस्य संस्कृतेश्च कृते जागृतिः भवति ।।

4. संस्कृतिसंरक्षण कार्यक्रमः-

अयं विश्वविद्यालयः प्रतिवर्षः रक्षाबन्धने उपार्मकार्यक्रमम् आयोजयति।

तत्र प्रायः सर्वेऽपि छात्राः अध्यापकाः नागरिकाः सम्बद्धाः भवन्ति। तस्मात् समाजे संस्कारस्य जागरणं भवति।

5. सांस्कृतिकजागरण कार्यक्रमः॥

अयं विश्वविद्यालयः सामाजिकानां कृते छात्राणाम् अध्यापकानाञ्च परस्परं सौहार्दभावसमुन्नतये प्रतिवर्ष श्रीकृष्णजन्माष्टीकार्यक्रमस्य विश्वविद्यालयपरिसरे आयोजनं करोति ।।

6. संस्कृतिसंरक्षण-संवर्धनः सुप्रभातं कार्यक्रमः॥

अयं विश्वविद्यालयः प्रतिदिनं प्रातःकाले धार्मिक- सांस्कृतिकवातावरणनिर्मावाय सुप्रभातकार्यक्रमः प्रचलितो वर्तते अस्मिन् विश्वविद्याालये ।।

7. रक्तदानशिविरं ॥

अयं विश्वविद्यालयः जीवरक्षायें रक्तदानशिविरमाध्यमेन प्रयतते।

विश्वविद्यालये सामाजिक सेवासंस्थाः यदा रक्तदानशिविराणि समायोजयन्ति,तदा विश्वविद्यालयस्य विद्यार्थिनः अध्यापकाः कर्मचारिणश्र्य गत्वा रक्तदानं कुर्वन्ति ।

सवकारीय वैद्यालयस्य अधिकारिणः वैद्यश्च विश्वविद्यालयम् आगत्य रक्तदानाय योग्यान् अभिज्ञाय रक्तसंग्रहकार्यक्रमं सुसम्पादयन्ति ।।

8. स्वच्छता-अभियानं ॥

अयं विश्वविद्यालयः स्वस्मिनवसतां-जनानां-स्वास्थ्यं सर्वदा परिरक्षणाय ज्ञवच्छता-अभियानं सम्पादयति। न केवलं स्वस्मिन् परिसरे एव स्वच्छता अभियानं संचालसति, अपितु नगरे-नगरे,ग्रामे-ग्रामे स्वच्छताशिविर- आयोजन माध्यमेन स्वच्छताजागरूकता सम्पादयति। अयं विश्वविद्यालयः स्वच्छतायें छात्रान् ,अध्यापकान् यदा अभिप्रेरयति। तया सत्रोरणया सामाजिक-संवेदनशीलता अभिवर्धिता भवति ।।

9. पर्यावरणरक्षण कार्यक्रमः॥

अयं विश्वविद्यालयः वायुप्रदूषणस्य,अपप्रदूषस्य, शब्दप्रदूषणस्य विषये जनजागृतिं सम्पादयति, इति सर्वेपि जानन्ति। अतः विश्वविद्यालये पर्यावरण परिरक्षण कार्यक्रमान् बहून आयोजयति ।।

10. वृक्षारोपणकार्यक्रमः॥

अयं विश्वविद्यालयः प्रतिवर्ष वृक्षारोपणकार्यक्रमान् आयोजयति। वृक्षारोपणमाध्यमेन प्राकृतिकवातावरणं निर्माति। तस्मिन् कार्यक्रमे विश्वविद्यालयस्य कर्मचारिण; छात्राः, अध्यापकाः सोत्साहेन भागं गृह्णन्ति। अतः एतद् सम्बद्धानि कार्याणि ते संर्वेपि सुष्ठु सम्पादयन्ति।।

11. श्रौतवैदिक संरक्षण कार्यक्रम :

अयं विश्वविद्यालयः श्रोतयागानां संरक्षणाय प्रतिवर्ष इष्टिनांम् आयोजनं करोति। यथा मित्रवृन्दाइष्टिःआयोजिता अस्मिन् वर्षे ।।

12. मठमन्दिराणां कार्यक्रमेषु सहभागिता ॥

अस्मिन् विश्वविद्यालयेः अनेकानि मन्दिराणि सन्ति।तेषु मन्दिरेषु धार्मिक कार्यक्रमाः अन्नादानादिकं-जलपानव्यवस्थाः आतपनिवारण व्यावस्था, वात्तव्यवस्था च तत्र तत्र सामाजिकानां कृते अयं विश्वविद्यालयः अययोजयति । एतादृशेषु कार्यक्रमेषु विश्वविद्यालीयः छात्राः

अध्यापकाश्च कमचारिणः सहायं कुर्वन्ति । तस्मान् सामाजिकानां अन्तः करणे विश्वविद्यालयं प्रति विश्वासभूमिः उत्पद्यते ।

13. स्वास्थ्यसंवर्धन कार्यक्रमः॥

अस्मिन् विश्वविद्यालयेः आयुर्वेद महाविद्यालयः वर्तते ।अनेन आयुर्वेदमहाविद्यालयेन स्वास्थ्यसंवर्धन-कार्यक्रमाः अनेके आयोज्यन्ते अतः समाजस्य स्वास्थ्यसंवर्धनाय वश्विविद्यालयः प्रयते ।।

14. सत्प्रेरणास्पदकायक्रमः॥

अयं विश्वविद्यालयः गाँधीजयन्तीमादाय,मातृभाषादिवसमादाय महाकविकालिदासजयन्तीमादाय सम्पूर्णानन्दजयन्तीमादाय, शिक्षकदिवसमादाय, श्री आदिशंङ्कराचार्यप्रादुर्भावदिवसमादाय अनेके कार्यक्रमाः तेषां-तेषां जन्मतिथिषु अनेन विश्वविद्यालययेन आयोज्यन्ते।

15. शास्त्रार्थ संवर्धन कार्यक्रमः॥

अयं विश्वविद्यालयः महापुरूषाणम् जन्मदिवसमभिलक्ष्य शास्त्रचर्चाकार्यक्रममरयोजयति। वाग्देवीमन्दिरपरिसरे प्रतिमासं छात्रााणं शास्त्रचर्चा विश्वविद्यालयेन आयोज्यते। व्याकरवेदान्तन्यायादीन् विषयान् आदाय तत्र छात्रं सोत्साहं भागं गृहन्ति। अध्यापकाश्च सोत्साहं छात्रान् उत्साहयन्ति ।।

16. विभागीय व्याकरणविभागीयकार्यक्रमः॥

अस्य विश्वविद्यालयस्य व्याकरणविभागः प्रतिपक्षं छात्राणां भषणशैलीसंवर्धनाय त्रयोदशी-सभा आयोजयति। अस्मिन् त्रयोदशीकार्यक्रमे विभागीयाःअन्यविभागीयाः छात्राश्च सोत्साहं भगं ते कुर्वन्ति ।। अस्य कार्यक्रमस्य नाम त्रयोदशी- सभा भवति ।।

17. परस्परविभागसम्बद्ध कार्यक्रमः॥

अयं विश्वविद्याालयः परस्पर संकायसमागतानां विभागानां मध्ये परस्परं शास्त्रचर्चाकार्यक्रमं आयोजयति। तस्मिन्-तास्मिन् विषये छात्रावां निपुणतासंपादनाय वैश्वीकरणाय च अयं कार्यक्रमः मुख्यतया आयोजितो भवति ।।

18. संस्थाप्रतिवेषीक्षेत्रे संस्कृतस्य शास्त्राणां लोकप्रियता सम्पादनाय सान्ध्यपाठक्रमाप्रस्तौति । यद्

इयं तर्हि-तर्हि विवरणं देयं